

УДК 336.71:004.77:332.146.2

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V58(2026)-23

Кушнір С. О., д.е.н., професорка, професорка кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0002-1410-1887

e-mail: Svetlanaak@ukr.net

Батракова Т. І., к.е.н., доцентка, професорка кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0002-5710-9416

e-mail: tanyabat16@gmail.com

Фінансова інклюзія сільських територій через діджиталізацію

Анотація. У статті розглянуто питання використання сучасних цифрових технологій для доступу до банківських послуг мешканцями віддалених сільських територій нарівні з жителями міст. Описано переваги інтернет-банкінгу та сервісу «Дія» для дистанційних послуг. Проаналізовано функціональний потенціал інтернет-банкінгу в системі інклюзії сільських територій. Проведено порівняльну характеристику традиційної та цифрової моделей банківського обслуговування в сільській місцевості. Проаналізовано основні переваги діджиталізації, серед яких економія клієнтських ресурсів, прозорість та безпечність операцій, мінімізація помилок. Окремо досліджено труднощі, які заважають діджиталізації в селі: технічні бар'єри - поганий інтернет, нестабільність зв'язку, відсутність кісного покриття 4G у віддалених селах, а також страх перед шахраями та брак навичок користування смартфонами у старшого покоління. Визначено основні бар'єри на шляху до цифрової фінансової інклюзії в селах, а також шляхи їх подолання, оскільки розвиток цифрових послуг - це не просто зручність, а необхідна умова для розвитку сільських громад, отримання фінансової підтримки малому та середньому бізнесу.

Ключові слова: фінансова інклюзія, діджиталізація банківського сектору, сільські території, інтернет-банкінг, необанки, цифрова грамотність, фінансові послуги, дистанційна верифікація, агросектор, фінансовий розрив, банківська мережа, електронні платежі.

Kushnir Svitlana, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Batrakova Tetiana, PhD (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Financial Inclusion of Rural Areas through Digitalization

Abstract. Introduction. The article considers the issue of using modern digital technologies for access to banking services by residents of remote rural areas on an equal basis with city residents. A steady trend towards optimizing the operating costs of banking institutions has been identified, which directly results in a massive reduction in the network of physical offices in the regions. It has been established that in today's conditions, digitalization acts not just as a technological trend, but as a fundamental tool for ensuring social and financial justice.

Purpose. The advantages of Internet banking and the "Diya" service for remote services have been described. The functional potential of Internet banking in the system of inclusion of rural areas has been analyzed. A comparative characteristic of traditional and digital models of banking services in rural areas has been conducted. The difference in the operating cost of traditional and digital services has been determined. The importance of security of operations has been established, but without excessive complication, given the large contingent of users - the elderly. The main advantages of digitalization have been analyzed, including saving client resources, transparency and security of operations, and minimization of errors.

Results. The difficulties that hinder digitalization in the village were separately investigated: technical barriers - poor internet, unstable communication, lack of 4G coverage in remote villages, as well as fear of fraudsters and lack of smartphone skills among the older generation.

Conclusions. The main barriers to digital financial inclusion in villages were identified, as well as ways to overcome them, since the development of digital services is not just a convenience, but a necessary condition for the development of rural communities, obtaining financial support for small and medium-sized businesses.

Keywords: financial inclusion, banking sector digitalization, rural areas, Internet banking, neobanks, digital literacy, financial services, remote verification, agricultural sector, financial gap, banking network, electronic payments.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де практично кожна сфера нашого життя переходить у цифровий формат, доступ до якісних банківських послуг перестав бути просто зручністю - це стала базова потреба для виживання та розвитку. Проте для мешканців сільських територій України це питання все ще залишається одним із найскладніших викликів. Фінансова інклюзія - це, якщо говорити просто, можливість для кожної людини, незалежно від того, наскільки далеко від обласного центру вона живе, вільно та за розумну ціну користуватися всіма благами банківської системи: від звичайної оплати за світло до отримання великих кредитів на розвиток бізнесу. На жаль, сьогодні ми бачимо зворотний процес: через економічну нестабільність та наслідки війни банківська мережа в регіонах постійно скорочується. Коли в селі чи маленькому містечку закривається останнє відділення, люди опиняються у справжній «фінансовій ізоляції», адже будь-яка дрібна операція тепер вимагає поїздки до райцентру, що витрачає час, сили та гроші.

Саме діджиталізація, тобто широке впровадження цифрових технологій, сьогодні стає тим «містком», який допомагає стерти кордони між мегаполісом та віддаленим селом. Сучасні інтернет-платформи та мобільні додатки фактично перетворюють звичайний телефон на повноцінний офіс банку, який завжди під рукою і працює без перерв та вихідних. Це має критичне значення для всього сільського господарства. Окрім зручності, перехід на безготівкові розрахунки допомагає зробити економіку більш прозорою, захищає людей від крадіжок готівки, дає змогу громадам швидше розвиватися та залучаючи кошти [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тему розрахунків та кредитування у сільській місцевості активно вивчали відомі українські вчені, такі як Лупенко Ю. О., Саблук П. Т. та Шевченко Р. В. Вони неодноразово наголошували у своїх працях, що без сучасних банківських інструментів українське село не зможе стати конкурентоспроможним [3; 4]. Також спираємося на ґрунтовні дослідження закордонних фахівців, зокрема Свенсона Л. та Вуда П., які описували успішний досвід цифрових платформ у країнах з великою кількістю сільського населення [6]. Проте в українських реаліях ця тема потребує нових підходів, адже потрібно вирішувати не лише технічні проблеми (наприклад, стабільне 4G-покриття в полях), а й працювати з людьми, допомагаючи старшому поколінню долати страх перед новими технологіями.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є детальне дослідження того, як цифрові технології змінюють рівень доступності банківських послуг у селах, а також розробка пропозицій, як зробити інтернет-банкінг по-справжньому масовим і

зрозумілим інструментом для кожного мешканця віддаленої громади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна архітектура банківського ринку України перебуває у фазі глибокої структурної трансформації, що зумовлено поступовим відходом від класичної моделі «цегли та розчину» (фізичних відділень) на користь концепції «Digital First». Протягом останніх років спостерігається стійка тенденція до оптимізації операційних витрат банківських установ, що безпосередньо виливається у масове скорочення мережі фізичних офісів у регіонах. Для великих гравців фінансового ринку утримання стаціонарного відділення в сільській місцевості стає економічно збитковим через низьку щільність платоспроможного населення, високі логістичні витрати на інкасацію готівки та необхідність забезпечення суворих стандартів безпеки. Згідно з даними Національного банку України, тенденція до скорочення банківської мережі є стабільною, що створює ризик виникнення так званих «фінансових пустель» у віддалених регіонах [1; 7].

Проте такий процес оптимізації створює серйозну загрозу «фінансового виключення» для мільйонів мешканців громад. Коли в селищі закривається останнє відділення, люди опиняються у ситуації фінансового вакууму: навіть найпростіша операція, як-от актуалізація паспортних даних чи отримання нової картки, перетворюється на складне випробування, що вимагає витрат цілого робочого дня та значних коштів на поїздку до районного чи обласного центру. Це особливо негативно впливає на соціально вразливі верстви населення та малих підприємців, для яких доступ до банківського рахунку є запорукою виживання. У таких умовах діджиталізація виступає не просто як технологічний тренд, а як фундаментальний інструмент забезпечення соціальної та фінансової справедливості.

Фінансова інклюзія сільських територій сьогодні базується на принципі «банк у кишені». Смартфон із доступом до мережі Інтернет перетворюється на персональний фінансовий хаб, який нівелює географічні бар'єри та дозволяє мешканцю найвіддаленішого хутора користуватися тими ж інструментами, що й жителю великого міста. Це докорінно змінює філософію стосунків між банком і клієнтом: банк перестає бути місцем, куди потрібно приходити, і стає сервісом, який завжди поруч. Важливою складовою цього процесу є державна політика цифровізації, зокрема інтеграція банківських систем із державними реєстрами та сервісом «Дія», що дозволяє здійснювати шеринг документів та віддалену ідентифікацію без жодного паперового носія [8].

Основні функціональні переваги, що забезпечують цей процес та роблять банківські послуги доступними в режимі 24/7, систематизовано в таблиці 1.

Таблиця 1 Функціональний потенціал інтернет-банкінгу в системі інклюзії сільських територій

Категорія послуг	Значення для мешканця села	Ефект для фінансової інклюзії
Мобільний еквайринг та P2P	Миттєва оплата товарів, послуг та безготівкові перекази між картками.	Мінімізація ризиків зберігання готівки та значне прискорення обігу капіталу в громаді.
Дистанційна верифікація	Можливість стати клієнтом банку через «Дію» або BankID без візиту в офіс.	Повне усунення географічного бар'єру «першого контакту» з банківською установою.
Цифрове мікрокредитування	Отримання «швидких грошей» на посівну чи побутові потреби за лічені хвилини.	Забезпечення безперебійної ліквідності сільських господарств у критичні періоди сезону.
Інтеграція з держпослугами	Отримання пенсій, паїв, субсидій та допомог безпосередньо на цифрову карту.	Прозорість соціальних виплат, усунення бюрократії та черг у поштових відділеннях.
Управління лімітами та безпекою	Самостійне блокування карток та налаштування лімітів через додаток.	Підвищення фінансової автономії клієнта та захист від шахрайських дій.
Електронні депозити	Відкриття та поповнення ощадних рахунків онлайн із вищими ставками.	Залучення вільних коштів сільського населення в офіційний банківський сектор.

Джерело: складено на основі [3; 4]

Аналіз функціональних можливостей, наведених у таблиці, свідчить про те, що інтернет-банкінг є потужним інструментом демократизації фінансів. Завдяки впровадженню технологій віддаленої ідентифікації, мешканець села може самостійно обирати банк із найвигіднішими умовами, не обмежуючись лише тими установами, що мають фізичну присутність у його регіоні. Це створює здорову конкуренцію та стимулює банки розробляти продукти, адаптовані під потреби аграрного сектору, наприклад, спеціальні програми кредитування під заставу майбутнього врожаю.

Крім того, перехід на цифрові платежі сприяє формуванню позитивної кредитної історії клієнта. Оскільки кожна транзакція фіксується в системі, банк отримує можливість оцінювати платоспроможність позичальника на основі реальних даних про його обороти, а не лише на основі офіційних довідок про доходи. Це відкриває шлях до отримання масштабніших інвестиційних кредитів для розширення власної справи, що є ключовим чинником економічного відродження сільських територій.

Важливим науковим аспектом дослідження є розмежування традиційного підходу до банківського обслуговування та нової цифрової парадигми. Традиційна модель, що базується на розгалуженій мережі відділень, сьогодні стикається з кризою ефективності. Для клієнта в селі «старий» банк асоціюється з чергами, обмеженим графіком роботи та необхідністю підлаштовуватися під фізичну локацію установи. Натомість цифрова модель пропонує

клієнтоцентричний підхід, де банк підлаштовується під ритм життя людини.

Особливо гостро ця різниця відчувається в операційній вартості послуг. Коли банк не витрачає кошти на оренду великого приміщення в селі, оплату охорони та касирів, він отримує можливість пропонувати клієнтам безкоштовне обслуговування карток або вищі відсотки за депозитами. Це створює пряму економічну вигоду для сільських домогосподарств. Порівняльна характеристика цих двох моделей, яка наочно демонструє переваги діджиталізації, наведена в таблиці 2.

обслуговування за всіма ключовими параметрами перевершує традиційну. Вона не лише економить ресурси клієнта, а й робить фінансові операції більш прозорими та безпечними. Завдяки автоматизації процесів мінімізується ризик помилок, які часто виникають при ручному введенні даних операціоністом у відділенні.

Крім того, розвиток цифрових платформ дозволяє реалізувати концепцію «Open Banking», коли клієнт може бачити всі свої рахунки в різних банках в одному додатку та керувати ними централізовано. Для сільських мешканців це відкриває шлях до використання найбільш вигідних продуктів від різних фінансових установ одночасно. Це стимулює конкуренцію на ринку: банки змушені боротися за клієнта не через зручне розташування відділення, а через якість сервісу, швидкість додатку та привабливість тарифів. Таким чином, діджиталізація перетворює банківський сектор на динамічне середовище, де головним вигодонабувачем стає кінцевий споживач у сільській громаді.

Таблиця 2 Порівняльна характеристика моделей банківського обслуговування в сільській місцевості

Критерій порівняння	Традиційна модель (фізичне відділення)	Цифрова модель (інтернет-банкінг / необанки)
Географічна доступність	Жорстка прив'язка до місця розташування офісу (часто за межами села).	Повна екстериторіальність: доступ скрізь, де є мобільний інтернет.
Часові межі	Обмежені операційним днем (зазвичай 09:00 - 18:00 з перервою)	Безперервний доступ 24/7 / 365 без свят та вихідних.
Швидкість проведення операцій	Висока тривалість через дорогу, черги та людський фактор.	Миттєве виконання транзакцій у режимі реального часу.
Вартість для користувача	Витрати на транспорт до банку + комісії за касове обслуговування.	Відсутність транспортних витрат, мінімальні або нульові комісії.
Якість комунікації	Особистий контакт, який залежить від настрою та компетентності працівника.	Стандартизований інтерфейс, автоматизовані підказки та онлайн-підтримка.
Екологічність та паперообіг	Необхідність фізичного підпису паперових документів та їх зберігання.	Повністю безпаперовий документообіг (КЕП, Дія.Підпис).

Джерело: розроблено авторами

Як свідчать дані таблиці 2, цифрова модель

Попри очевидні переваги, перехід на цифрові фінансові послуги в селах стикається з реальністю, яка дещо гальмує цей процес. Це явище часто називають «цифровим розривом» - коли мешканці міст мають доступ до всіх технологій, а сільське населення залишається обмеженим у своїх можливостях. Проблема тут не лише в самих банках, а й у загальному стані інфраструктури та готовності людей до змін.

Найголовнішим технічним бар'єром залишається стабільність зв'язку. Навіть найпростіший банківський додаток не зможе працювати, якщо у віддаленому селі немає якісного покриття 4G. Більше того, нестабільність енергопостачання часто призводить до

того, що люди втрачають доступ до своїх коштів у найбільш невідповідний момент. Це підриває довіру до цифрових послуг: якщо людина не впевнена, що зможе розрахуватися картою в магазині через поганий інтернет, вона й надалі надаватиме перевагу готівці [5; 8].

Окрім технічних нюансів, важливим є психологічний фактор. Люди старшого покоління часто відчувають дискомфорт при роботі зі смартфонами та бояться зробити помилку під час переказу грошей. Також високим залишається страх перед кібершахрайством. Для наочності, можна побачити ці перешкоди у таблиці 3, щоб побачити над чим треба працювати державі та банкам.

Таблиця 3 Основні бар'єри на шляху до цифрової фінансової інклюзії в селах

Група бар'єрів	Опис проблеми	Шляхи подолання
Інфраструктурні	Відсутність стабільного інтернету та мобільного зв'язку в окремих громадах.	Державне стимулювання провайдерів та впровадження енергозалежних точок доступу.
Освітні	Брак знань про те, як працювати з банківськими сервісами онлайн.	Створення доступних відеоінституцій та проведення навчання на базі ЦНАПів.
Психологічні	Недовіра до «віртуальних» грошей та страхування перед помилками в операціях.	Спрощення інтерфейсів додатків, додавання підказок на кожному етапі оплати.
Кібербезпекові	Ризик телефонного шахрайства та фішингу, що лякає мешканців.	Постійне інформування про правила безпеки та впровадження входу за біометрією (обличчя, відбиток).
Економічні	Висока вартість смартфонів, які підтримують сучасні банківські додатки.	Програми розстрочки на придбання техніки для соціально важливих груп населення.

Джерело: складено на основі [5; 8]

Як бачимо, вирішення цих проблем потребує комплексного підходу. Недостатньо просто зробити додаток - потрібно навчити людей ним користуватися та гарантувати, що інтернет буде працювати навіть у найменшому селі. Банкам варто звернути увагу на так

звані «легкі версії» своїх програм, які займають мало пам'яті та швидко завантажуються при слабкому сигналі.

Також важливо працювати над безпекою, але не ускладнювати її. Наприклад, вхід у додаток за

відбитком пальця набагато простіший і безпечніший для літньої людини, ніж необхідність запам'ятовувати довгий пароль. Тільки через поєднання надійної інфраструктури, простоти використання та реального захисту коштів можна досягти того, щоб фінансові послуги стали по-справжньому доступними для кожного мешканця села.

Підбиваючи підсумок, можна сказати, що діджиталізація - це не просто заміна паперових ощадкнижок на додатки в телефоні. Це створення абсолютно нової системи, де кожна людина,

незалежно від того, де вона живе, має однакові фінансові можливості. Коли банківські послуги стають доступними через смартфон, це запускає ланцюгову реакцію позитивних змін.

Для мешканця села це означає економію часу та грошей, для фермера - можливість швидко оформити кредит, а для держави - це прозорість економіки та зменшення готівкових платежів, які важко контролювати. Систематизовані очікувані результати наведені в таблиці 4.

Таблиця 4 Очікувані результати діджиталізації сільських територій

Вигодотримувач	Очікуваний результат	Важливість
Звичайні люди (селяни)	Доступ до всіх послуг 24/7 без поїздки до місто.	Підвищує якість життя та зручність побутових розрахунків.
Малий агробізнес	Швидке отримання кредитів на розвиток через додаток.	Допомагає фермерам розвиватися та створювати робочі місця.
Банки	Залучення тисяч нових клієнтів без витрат на відділення.	Робить банківську систему більш стійкою та сучасною.
Держава	Більшість платежів стають офіційними та прозорими.	Допомагає боротися з тінною та збільшує надходження до бюджету.

Джерело: розроблено авторами

Звісно, цей шлях не буде миттєвим, оскільки потребує забезпечення якісного інтернет-покриття, забезпечення можливості різних верств населення придбати смартфони, навчити населення встановлювати, користуватися відповідними додатками, та, що важливо для великої частини старшого населення, не боятися натискати кнопки в додатках. Але вже зараз зрозуміло, що діджиталізація - це реальний шанс для українського села стати сучасним, успішним та інтегрованим у глобальний світ [2].

Висновки. У ході дослідження було з'ясовано, що головною перешкодою для фінансової інклюзії в селах є масове закриття фізичних банківських відділень. Це робить звичайні послуги важкодоступними для людей, але діджиталізація пропонує вихід через розвиток мобільного банкінгу. Цифрові технології (інтернет-банкінг, верифікація

через «Дію», онлайн-кредитування) фактично прибирають кордони. Тепер телефон стає повноцінною касою банку, що значно спрощує життя і фермерам, і пенсіонерам, економлячи їхній час та кошти на поїздки до міст. Але основними бар'єрами є слабе інтернет-покриття в регіонах та низька цифрова грамотність населення. Без державної підтримки у проведенні швидкісного інтернету та навчання людей основам кібербезпеки досягти повної інклюзії буде важко.

Тим не менш, впровадження діджитал-інструментів має величезний потенціал, оскільки це не тільки про зручність, а й про розвиток економіки громад, детінізацію розрахунків та фінансову незалежність сільських мешканців. Майбутнє банківської системи на сільських територіях за простими, безпечними та доступними цифровими рішеннями.

Стаття підготовлена в рамках проекту ЄС Еразмус+ за напрямом ім. Жана Моне «Євроінтеграція та сталий розвиток сільських територій України як запорука забезпечення продовольчої безпеки в умовах повоєнного відновлення» (101127828 – NEWAGRO – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH).

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури (EACEA). Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність.

Література:

1. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.
2. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Офіційне інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy>.
3. Гадзало Я. М., Саблук П. Т., Лупенко Ю. О., Месель-Веселяк В. Я., Федоров М. М. Аграрна реформа в Україні, її наукове забезпечення, результативність. Економіка АПК. 2021. № 7. С. 6 - 15. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202107006>.

4. Науменкова С., Міщенко С., Міщенко В. Цифрова фінансова інклюзія для прискорення досягнення цілей сталого розвитку. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка, 1(1 (222), 2023. С.102-112. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/222-1/13>.
5. Береславська О. Трансформація банківських послуг в умовах цифровізації. Економіка та суспільство, 2024 (60). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-99>.
6. Fiona Dias S. N. R. and Perera K. L. W. Exploring the role of digital finance in advancing financial inclusion with challenges and future directions. Discover Sustainability (2026) 7:205. DOI: <https://doi.org/10.1007/s43621-026-02629-8>.
7. Офіційний сайт Національного банку України. Статистика банківської системи та мережі відділень. URL: <https://bank.gov.ua>.
8. Цифрова грамотність населення України : аналітичний звіт. Міністерство цифрової трансформації України. 2023. URL: <https://thedigital.gov.ua>.
9. Pazarbasioglu C., Garcia Mora A., Uttamchandani M., Natarajan H., Feyen E., Saal M. Digital Financial Services. Washington, DC: World Bank, 2020. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/financialsector/publication/digital-financial-services>.
10. Mookerjee J., Bhuriya K., Josphin R., Radhakrishnan G.V., Gurulingu P. "Digital Banking and Financial Inclusion in Rural Economies." South Eastern European Journal of Public Health, 2025, pp. 954–963. DOI: <https://doi.org/10.70135/seejph.vi.3797>.
11. Wu G., Peng Q. "Bridging the Digital Divide: Unraveling the Determinants of FinTech Adoption in Rural Communities." SAGE Open, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1177/21582440241227770>.
12. Silva K.N.N., Rasanjalee P.H.N. "Digital Inclusion in the Rural Banking Sector: Systematic Literature Review on Enhancing Financial Access for Farmers in Developing Countries." Sri Lankan Journal of Banking and Finance, 2025, Vol. 8(1), pp. 21–42. DOI: <https://doi.org/10.4038/sljbf.v8i1.65>.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2026). "On financial services and financial companies" № 1953-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.
2. National Bank of Ukraine. (2020). Financial sector development strategy of Ukraine until 2025. <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy>.
3. Hadzalo, Ya.M., Sabluk, P.T., Lupenko, Yu.O., Mesel-Veseliak, V.Ya. & Fedorov, M.M. (2021). Agrarian reform in Ukraine, its scientific support, effectiveness. Ekonomika APK, 7, pp. 6 - 15. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202107006>.
4. Naumenkova, S., Mishchenko, S., & Mishchenko, V. (2023). Digital financial inclusion to accelerate the achievement of sustainable development goals. Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 1(1 (222), 102-112. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/222-1/13>.
5. Bereslavskaya, O. (2024). Transformation of banking services in the conditions of digitalization. Economy and Society, (60). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-99>.
6. Fiona Dias, S. N. R., & Perera, K. L. W. (2026) Exploring the role of digital finance in advancing financial inclusion with challenges and future directions. Discover Sustainability. 7:205. <https://doi.org/10.1007/s43621-026-02629-8>.
7. National Bank of Ukraine. Banking system and branch network statistics. <https://bank.gov.ua>.
8. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2023). Digital literacy of the population of Ukraine: Analytical report. <https://thedigital.gov.ua>.
9. Pazarbasioglu, C., Garcia Mora, A., Uttamchandani, M., Natarajan, H., Feyen, E., & Saal, M. (2020). Digital financial services. World Bank. <https://www.worldbank.org/en/topic/financialsector/publication/digital-financial-services>.
10. Mookerjee, J., Bhuriya, K., Josphin, R., Radhakrishnan, G. V., & Gurulingu, P. (2025). Digital banking and financial inclusion in rural economies. South Eastern European Journal of Public Health, 954–963. <https://doi.org/10.70135/seejph.vi.3797>.
11. Wu, G., & Peng, Q. (2024). Bridging the digital divide: Unraveling the determinants of FinTech adoption in rural communities. SAGE Open. <https://doi.org/10.1177/21582440241227770>.
12. Silva, K. N. N., & Rasanjalee, P. H. N. (2025). Digital inclusion in the rural banking sector: Systematic literature review on enhancing financial access for farmers in developing countries. Sri Lankan Journal of Banking and Finance, 8(1), 21–42. <https://doi.org/10.4038/sljbf.v8i1.65>.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License